

Spolufinancováno
Evropskou unií

neformální PEČUJÍCÍ v systému péče o duševní zdraví

Hana Průchová

rodič

peer pečující

moderátorka svépomocné skupiny NePeTa Tábor

členka Nová Sympathea, z.s.

facilitátorka workshopu Prospect EUFAMI

členka MMAS Tábor

koordinátorka projektu PodUP MZ ČR OZP/3

členka Krajského fóra PodUP Jihočeského kraje

KDO je to NEFORMÁLNÍ PEČUJÍCÍ

- označení osoby – člověka, který pečuje o druhého bez toho, aby to byla jeho placená profese
- není to zaměstnání
- pečuje z lásky, vztahu či povinnosti, která vychází z blízkosti k osobě o kterou pečuje, což samo pochází z rodiny či blízkosti
- TICHÁ obrovsky důležitá role
- zásadní OPORA v systému péče

KDO jsou a jaký je jejich cíl

- rodiče, partneři, prarodiče, sourozenci, příbuzní (blízcí i vzdálení), přátelé, všichni KDO chtějí „pečovat“ o osobu blízkou
- cílem je podpora v cestě zotavení blízkého
- cílem je propracovat se z role PEČUJÍCÍ_ho do role PARTNERA - podpůrce v zotavení

Jak šel čas a role PEČUJÍCÍho

- role pečujícího je stará jako lidstvo samo
- prehistorie zhruba před 40 000 lety, kde žili ranní lidé tzv. péče v tlupě
- antickou civilizací se objevují rodinné „organizované“ formy péče (Egypt, Mezopotámie, Řecko, Řím) a tato role se stává společensky uznávaná, rodinná péče rozšířena o léčitele, kněží
- moderní pojetí pečujícího je „sociální“ role
„CAREGIVER / CARER“
člověk, který pečuje „neformálně“ v rodině vzniká rozvojem zdravotní a sociální péče (1970 – 1980) ve Velké Británii a USA
- v Evropě se tato role rozšířila v 90. letech
- v Česku se používá role neformální pečující až od roku 2006 se vznikem příspěvku na péči

mezinárodní ORGANIZACE

- **EUFAMI** evropská federace rodin, které pečují o osobu blízkou s duševním onemocněním r.1992

- **Eurocarers** organizace zastupující neformální pečující a výzkumné organizace s cílem uznání a participace této formy péče jako důležitou část sociálních a zdravotních systémů r. 2006

- **International Alliance of Carer Organizations** (IACO) r. 2012
mezinárodní „sdružení“ organizací sdružující pečující

Tyto organizace mají společné cíle zvýšit viditelnost, podporu a koordinaci problematiky neplacené péče, sdílené osvědčených postupů, advokacie a osvěty.

celonárodní ORGANIZACE u nás

➤ Sympathea, o.p.s.

obecně prospěšná společnost založena 2003 v Praze - celonárodní organizace příbuzných osob s duševním onemocněním

➤ Nová Sympathea, z.s.

v roce 2023 se transformovala společnost na celonárodní spolek, který je členem AIP - Aliance pro individualizovanou podporu

Cíle spolku:

- propojovat rodinné příslušníky a neformální pečující napříč Českou republikou
- vytvořit bezpečné zázemí pro jejich podporu a sdílení jak „dobrého“ + mapování možností jak rozšířit, tak „špatného“ + hledání možných řešení
- vzdělávání v oblasti dovedností péče i sebepéče
- předávání vlastních zkušeností „Rodiče sobě“
- poradenství v oblastech právní, sociální i zdravotní
- zapojení rodin do systému péče o duševní zdraví

Hlavní cíl spolku:

- propojit rodiny, zdravotnické, terapeutické, sociální služby a profesionály účastné v akutní či dlouhodobé péči či pomoci lidem s duševním onemocněním

NEJSME V TOM SAMI

projekt PodUP a neformální pečující

Projekt Podpora uživatelů a neformálních pečujících v jejich zapojování do systému péče o duševní zdraví a do hodnocení jeho kvality, reg. č. CZ.03.02.02/00/22_031/0004254 je realizován v rámci Operačního programu Zaměstnanost plus spolufinancovaného Evropskou unií.

Klíčová aktivita projektu PodUP MZ ČR rozšířila možnosti edukace neformálních pečujících formou implementace vzdělávacích programů evropské federace EUFAMI - **programů „Prospect“**.

Myšlenka vzdělávacích programů vznikla v roce 1998 v Dublinu v multidisciplinárním týmu odborníků a rodinných příslušníků.

Byla založena na dovednostech a posílení postavení při zvládání těžkostí, které s sebou duševní onemocnění přináší. Na důvěře a respektu ke zkušenostem a znalostem v nastalých situacích a formách péče všech účastných aktérů.

V roce 2001 je zahájen program **Prospect - RODINA A PŘÁTELÉ**.

V roce 2004 byly dokončeny další rozšířené programy:

Program **Prospect – Lidé se zkušeností s duševním onemocněním**

- podporuje zotavení, integraci do komunity a dovednosti

Program **Prospect – Profesionálové** - klíčovou úlohou péče má být „osobnost“

Program **Prospect – Společný základ** - posiluje rovnocennost, vzájemný respekt, porozumění a komunikační dovednosti

Spolufinancováno
Evropskou unií

REFORMA PÉČE
O DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

PodUP

Přínosy edukačních programů Prospect

„sdílení – učení – růst“

- **P**erspectives – pohledy a perspektivy
- **R**ecovery – zotavení
- **O**ptimism – optimismus
- **S**haring – sdílení
- **P**eer support – vzájemná podpora založená na prožité zkušenosti
- **E**mpowerment – posílení
- **C**oping – vyrovnávání se se situací
- **T**raining – nácvik, školení

Zásady a cíle programů:

- neposkytují přímé odpovědi ani rady, ale otevírají nové způsoby myšlení a perspektivy
- prostor pro sdílení zkušeností a pocitů s lidmi, kteří procházejí podobnou situací
- facilitátoři jsou ze stejné skupiny jako účastníci PEER to PEER
- workshopy vycházejí z osobních zkušeností účastníků
- praktické tipy, jak lépe komunikovat s osobami s duševním onemocněním
- nácvik zvládání náročných situací, které mohou při péči nastat
- pozitivní komunikační dovednosti
- podporu, porozumění a posílení vlastní odolnosti

Spolufinancováno
Evropskou unií

REFORMA PÉČE
O DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

PodUP

Vzdělávání a podpora neformální pečujících v ČR

➤ AIP - Aliance pro individualizovanou podporu, z.s.

v roce 2020 začal příběh spojení, propojení mnoha lidí a organizací, všech, kteří mají bohaté životní zkušenosti se zdravotním postižením a závažným onemocněním, nebo s péčí o své blízké v domácím prostředí. Alianci založili jak rodiče dětí s vážným postižením, tak lidé s přímou zkušeností zdravotního znevýhodnění.

Hodnoty aliance:

- respekt k jedinečnosti
- změny systému
- zapojení těch, kterých se to týká

SPOLU MÁME SILNÝ HLAS

Hlavní cíl spolku:

- propojit rodiny, zdravotnické, terapeutické, sociální služby a profesionály účastné v akutní či dlouhodobé péči či pomoci lidem s duševním onemocněním

Dokument AIP r.2024

v rámci projektu *Podpora advokační činnosti AIP pro udržitelnost dlouhodobé péče v rodinách*, Číslo projektu: 5/24/PPZ vznikl dokument, který si kladl za cíl zmapovat dostupné materiály na úrovni resortů MPSV a MZ ČR, jejichž cílem je zlepšit kvalitu života pečujících. Zaměřuje se na identifikaci klíčových koncepcí, strategií a stanovených cílů v této oblasti.

[Neformální pečující v resortních strategických, koncepčních a legislativních materiálech v ČR](#)

Zapojení a **SPOLUTVORBA** významný dokument WHO

Významný dokument světové zdravotnické organizace WHO

publikovaný 30. června 2025 zdůrazňuje hlavní cíle a plány zapojení lidí se zkušeností do oblastí rozhodování, plánování, služeb a péče s významem spolupráce těchto kroků:

- posílení politik a strategií
- budování kapacit pro organizační připravenost
- podpora spoluvytváření, spolupráce a integrace
- standardizace školení a certifikace
- zlepšení dohledu a podpory
- rozšíření přístupu prostřednictvím dostupných a digitálních nástrojů

[Transforming mental health through lived experience: roadmap for integrating lived and living experience practitioners into policy, services and community](#)

Spolufinancováno
Evropskou unií

příklady ZAPOJENÍ pečujících

Zapojení dobrovolné osobní:

➤ **svépomocná skupina NePeTa**

organizace a moderování svépomocné skupiny pro blízké člověka s duševním onemocněním v pravidelných setkáních a besedách 1x za měsíc druhou středu v měsíci (okres Tábor)

➤ **RecoveryGEN aneb SPOLU rodinná sobota**

organizace a koordinace volnočasových aktivit pečujících a jejich blízkých s duševním onemocněním „SPOLU“ pravidelně poslední sobotu v měsíci (okres Tábor)

➤ **Peer pečující**

individuální či rodinná podpora a pomoc pro blízké člověka s duševním onemocněním mapování a šíření služeb a péče v oblasti DZ a ostatní pomoci okres Tábor, propojování mapování, propojování, podpora a šíření regionálních a krajských projektů, členka KF PodUP šíření myšlenky „svépomoci“ dostupné na regionální úrovni

[Svépomocné skupiny | Duše v pohodě](#)

Zapojení kombinované v rámci organizací :

➤ **Nová Sympathea, z.s. [O nás](#)**

členství, aktivní i dobrovolná činnost v rámci organizace, spolupráce projektů, aktivit, podpora a vzdělávání pečujících, lidí s duševním onemocněním, profesionálů

➤ **MMAS Tábor [\(MMAS\) Krajina srdce pro Tábor | MAS krajina srdce](#)**

členka výkonného výboru za pečující, dobrovolná i podpůrná činnost v rámci organizace, spolupráce projektů a aktivit s dosahem na oblast duševního zdraví a pečujících okresu Tábor, zapojení do projektu Tábořské mosty s cílem propojit organizace působící v regionu, sdílet zkušenosti, koordinovat činnost napříč obory a společně zlepšovat dostupnost a kvalitu pomoci pro lidi v obtížné životní situaci.

[Pomoc Tábořsko | Rozcestník pomoci](#)

příklady ZAPOJENÍ pečujících

Zapojení systémové:

Externí pracovník Ministerstvo zdravotnictví ČR

Projekt Podpora uživatelů a neformálních pečujících v jejich zapojování do systému péče o duševní zdraví a do hodnocení jeho kvality, reg. č. CZ.03.02.02/00/22_031/0004254 je realizován v rámci Operačního programu Zaměstnanost plus spolufinancovaného Evropskou unií.

členka organizačně realizačního týmu projektu PodUP koordinátorka klíčových aktivit projektu:

➤ **Krajská fóra** lidí se zkušeností s DO a neformálních pečujících

koordinace, organizace a moderování krajských fór pořádaných 1x za 3 měsíce v krajích do projektu zapojených – Plzeň, Hradec Králové, České Budějovice a Brno

[vznik krajských FÓR | Reforma psychiatrie](#)

➤ **PodUPplatforma** peer pracovníků – platforma peer pracovníků

koordinace, organizace a moderování platformy peer pracovníků 1x za 2 měsíce „online“ a podílení se na spoluprábě příručky v rámci PodUPplatformy (organizačně realizačního týmu PodUP, metodicky a peer pracovníky)

„Jak se stát peer pracovníkem“

[vznik celorepublikové PLATFORMY pro peer pracovníky | Reforma psychiatrie](#)

Spolufinancováno
Evropskou unií

PodUP

DĚKUJI za Vaši pozornost,
případné otázky či připomínky **IHNED i POZDĚJI:**

hana.pruchova@mzd.gov.cz

hana.pruchova@novasympathea.cz

mypecujici@gmail.com

GSM +420 702 140 014

Spolufinancováno
Evropskou unií

PodUP